

*Tegelkremla, ätbar inte bara för människor. * Hummelfjärden med cigarrfröställning av kaveldun. *
Vem har tuggat på lönnlöven? Kanske en växtstekel.*

Skördetid i Tallparken

Några intryck från en naturintresserad tallparksvän, kanske till och med en kärleksförklaring till vår havsnära natur nära Öregrund.

Eftersommaren har övergått i höst och hösttecknen börjar synas. Sensommarens svampflora är ett, men också att de gröna växterna börjar tappa sin vitalitet och förbereda sig för vintervila.

Jag äntrade vår Tallpark från Södra Långgatan och den breda stigen upp mot tennisbanorna. Alltid spanande över djur och växter konstaterade jag att trots att Tallparken verkligen just är en tallpark så har många arter som egentligen inte hör till ett tallparksområde smugit sig in. Influenserna från omgivande trädgårdar och parkens egna planteringar har spridit sig över hela området. Redan vid entrén finns många arter som med människans hjälp försökt att etablera sig. Här växer några unga individer av parklind, som säkert spridits från närliggande vägars planteringar. Det finns många andra träd, buskar och örter som hamnat här genom närheten till staden och stadens trädgårdar.

Och så är det ju nästan överallt i denna stadspark. Några av dessa arter har kanske för stor spridningsförmåga, men det har inte påverkat Tallparken negativt - snarare berikat artmångfalden.

Min första notering var att förutom parklind så finns körsbärsträd, oxel, sälj, alm och hassel redan vid entrén. En liten bit längre bort, särskilt om man går ett litet stycke från stigen, hittar man en mer genuin mager hällmarkstallskog men knotiga tallar och ett fåtal andra trädslag. Här växer också ris i fältskiktet som lingon, blåbär, ljung och kråkris.

Ljungens storhetstid var i augusti men den lyser fortfarande upp marken med sina violetta blommor. Fläckvis växer det lingon och blåbär, men bara på vissa ställen är de plockvänligt många.

Det är skördetid i naturen och bären från många växter har mognat. Förutom lingon och blåbär finns mogna rönnbär, häggbär, stenbär, björnbär, kråkbär, måbär och havtorn. Alla ätliga men här växer också ormbär, tibast och olvon. De är giftiga för oss men inte för många djur som äter bärens fruktkött, men inte fröna inne i bären. På så vis hjälper djuren växten att sprida sig till nya områden.

Det är alltså inte skördetid bara för människor utan för alla som ska överleva en kall vinter med begränsad föda. Och vegetationen förbereder sig efter en framgångsrik period för sämre livsbetingelser. De gröna växterna har inte helt gett upp men är något medtagna då det finns många djur som är växtätare som också måste få den näring som ger möjlighet till överlevnad i kärvare tider.

I Tallparken syns spår av alla djur, bland annat spindlar, steklar, skalbaggar och fjärilar som mumsar på de gröna växterna.

Det är också svamptider. Efter lång sommartorka började svampsäsongen först efter de stora skyfallen för några veckor sedan. Lite försenade kommer nu de tidigaste matsvamparna. Det är tyvärr inte de käraste svamparna man vill plocka som kantareller och trumpetsvampar men väl flera trestjärniga läckra matsvampar. Bland alla skivlingar, navlingar, musseroner, riskor, kremlor och spindlingar. Vid mitt besök i parken blev det främst riskor, soppar, kremlor och vaxskivlingar som blev mina matsvampar.

Men fler matsvampar är på gång. Någonstans mellan 50 och hundra storsvampar finns just nu i Tallparken och det är ju bara ett fåtal riktigt giftiga som man måste passa sig för. Totalt är det ju inte mer än ett tiotal dödligt giftiga svampar man måste undvika men det finns ju förstås många fler som inte är ätliga eller goda.

Jag fascineras av artmångfalden och vill gärna lära känna fler arter inte bara för att äta utan att beundra för deras imponerande färg och formrikedom. Hittar en liten grupp vit flugsvamp som ju är en dödligt giftig art men är spännande att studera på sin växtplats. Hittar också den röda flugsvampen som är giftig men inte dödlig och som det finns så många skrönor om. Den är säkert den mest avbildade svampen i vår svampflora. Elsa Beskows saga om Tomtebobarnen med sina röda flugsvampsmössor är fortfarande en favoritläsning.

Vit flugsvamp - varning dödligt giftig! Om osäker plocka inga vita svampar om du inte är 100 procent säker på att den är ätlig och god.

På min sedvanliga rutt kom jag till hällarna alldeles intill havet. Här känns det som att tiden står stilla, med samma rundhällar, krokiga tallar och små hällkarsamhällen med allehanda örter och starrarter. Havet i horisonten och Djurstens fyr i fonden som alltid får min vistelse att ge mig, inte bara fokus på det närmaste, utan på den fantastiska värld vi alla tillhör och som är rotad i allas vårt medvetande vare sig vi tror det eller ej.

Horisonten påminner ju om oändlighet och samhörighet med resten av världen, en vacker och löftesrik värld! För en stund kan vi glömma att denna värld är skör och illa tilltygad av människan och att vi måste göra allt för att få ha den kvar. För vi är bara människor och en del

av naturen mycket mer än vi fattat. Kanske en liten promenad i vår närmiljö kan få oss att få styrka och inspiration att ta mer omsorg om vår natur och varandra.

Lars-Gunnar Bråvander

*Avenbok nära Griftegården. I Tallparken finns väldigt många trädslag. *
Skyfallen gjorde om stigarna till bäckfåror. * Vy från badplatsen med horisonten och Gräsö till höger.*

Lars-Gunnar Bråvander har jobbat inom miljövard under större delen av sitt liv, bland annat som lektor i miljövard vid Stockholms universitet. Han är biolog i botten, är fältbiolog och började intressera sig för fåglar och växter redan i 10-årsåldern. Har varit Gräsöbo i över 40 år, nu bofast i Öregrund. Lars-Gunnar är ledamot i Tallparkens vänner.